

Posudek na diplomovou práci

Pojem „demokratický socialismus“ v publicistických diskusích roku 1968

Petr Tomka

FFUK – Ústav politologie, 2010

94 s.

Petr Tomka se ve své diplomní práci věnuje jednomu z nejdůležitějších a zároveň nejzajímavějších témat ideového vývoje během krátkých osmi měsíců pražského jara: totiž diskusím o možné/nutné reformě politického systému v Československu. Takto široce je diplomní práce zaměřena, ačkoli autor - v souladu s dobovou dikcí – mluví v názvu práce pouze o diskusích o demokratickém socialismu. Pod touto jakoby sdílenou metaforou se ovšem v médiích na jaře a v létě 1968 debatovalo i o mnohem radikálnějších změnách politického systému.

Budiž vytknuto hned na počátku, že Tomkovu považují za velmi zdařilou a že jí je jen málo co vytknout. Práce je přehledně a velmi smysluplně strukturována. Na počátku autor své téma velmi přesně definuje a vysvětlí jeho význam, předkládá rozbor relevantní pramenné základny a stávající sekundární literatury, začleňuje své téma do širších souvislostí historie československého roku 1968 (kap. 1-3), aby pak v jádru práce ve třech částech (kap. 4-6) rozčlenil širokou mediální diskusi pražského o reformě politického systému do tří základních segmentů, analyzoval a zhodnotil je. V závěru (kap. 7) pak podává hutnou, ale srozumitelnou a přehlednou formou shrnutí svého výkladu.

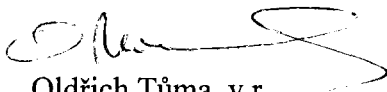
Petr Tomek pracoval se širokým spektrem pramenů, svůj výklad opírá o analýzu čtyř deníků (Rudé právo, Mladá fronta, Práce, Svobodné slovo), čtyř týdeníků (Literární listy, Reportér, Student, Kulturní život) a jednoho měsíčníku (MY 68). Zároveň ovšem využil i řadu svazků editovaných dokumentů (především z edice Prameny k dějinám československé krize). Velmi intenzívně vytěžil též řadu titulů stávající memoárové literatury (trochu matoucí je, že memoáry řadí v závěrečném přehledu nikoli mezi prameny, ale mezi literaturu). Ve své práci využil (skutečně nejen citoval, ale opravdu velmi zdařile použil) široké spektrum stávající literatury. V zásadě neopominul nic z české historiografické produkce, ze zahraniční produkce by se snad dala ještě připomenout práce Kierana Williamse, vůbec ale není zastoupena slovenská historiografie. Samotný přehled použité literatury čítá o hodně více než sto titulů. Pochybnost snad vzbudí jen drobnost, že totiž práce Osmašedesátý je uvedena dvakrát: jednou pod jménem Petra Pitharta, podruhé pod pseudonymem Sládeček (pod kterým původně v exilu vyšla).

V jádru své práce autor charakterizuje a analyzuje tři základní proudy uvažování o reformě politického systému: představy vrcholných politiků reformního křídla KSČ, názory komunistických intelektuálů (pro něž ovšem jejich angažmá během pražského jara bylo většinou rozhodujícím krokem k rozchodu s komunismem, byť si to někteří naplno uvědomili až později) a představy nekomunistických intelektuálů. Samozřejmě, že jde zároveň o jakousi triádu, ve smyslu vždy rezolutnějšího a radikálnějšího rozchodu s realitou komunistického režimu: od dílčích a kosmetických úprav, na něž se omezovaly představy první skupiny po v zásadě úplné (být třeba ne vždy výslovně formulované) odmítnutí existujících poměrů a požadavek obnovení parlamentní demokracie v případě skupiny třetí. Ve všech třech kapitolách autor věnuje pozornost skutečně reprezentativním osobnostem a rozebírá a interpretuje stěžejní texty. Samozřejmě, do jisté míry diskutabilní je úplně přesné vymezení druhého a třetího proudu, okraje se spíše překrývaly a doplňovaly. Ne úplně stoprocentně uplatnitelné je autorovo vymezení generačním předělem (opravdu ne všechny osobnosti třetího proudu jsou o generaci mladší). Jistou neurčitost přesného rozlišení nakonec dokládá i fakt, že autor do třetí skupiny nestraničských radikálů řadí i Petra Pitharta a Ivana Svitáka. Ti

tam skutečně patří radikálností svých názorů; osobnostní anamnézou (původně nadšení pro komunismus a členství v KSČ, poté přehodnocení postojů a rozchod s komunismem) by se na ně hodily rysy, jimiž autor charakterizuje skupinu druhou.

Na závěr a dohromady: bezesporu práce Petra Tomky hloubkou záběru, znalostí tématu i literatury, schopností nejen analýzy pramenů, ale i přesné a srozumitelně podané interpretace, stylem, jazykem, rozvrhem textu přesahuje zřetelně úroveň obvyklou pro diplomové práce. Bez rozpaků ji **doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat výborně.**

V Praze 3. září 2010

Oldřich Tůma, v.r.